

Minner om lærer Åsmund Forseth

– av Odd Bjørklund –

Han Åsmund Forseth var født på Kirkemoen i Bardu den 24/5 1901. Hans foreldre var Georg Sigurd Forseth født i 1873, og var gift med Inga Marie Lundberg født i 1877. Hun var datter til lærer og storgingsmann Morten Lundberg. Og hans foreldre var en med de første som kom til Bardu. Ole Olsen Kjæring og Anne Jonsdr. Holen fra Tynset.

Georg Sigurd Forseths foreldre var: Marie Olsdr. Pedersen og Erik Andersen Tunnbrumoen fra Tynset. Erik Andersen var bare 12 år da han kom nordover med sin mor. Han var i oppveksten «gjætergutt». I 1860 reiste han til Tromsø seminar og to år senere var han lærer i Salangen – og ble lærer oppe i Bardu i hele 50 år. I 1867 ble han gift med Marie Olsdr. Han døde 94 år gl. i 1932. De hadde ialt 11 barn som vaks opp på Kirkemoen. Så gården Kirkemo ble delt mellom sønnene Magne Kristian og Georg Sigurd Forseth.

Georg Sigurd bygde opp gården Kirkenær i 1930 – den lå da nærmest kirken (så derav navnet Kirkenær). Georg Sigurd Forseth hadde mange offentlige hverv, medl. av herredstyret i mange år, varaordfører, takst og skylddelingsm. Han var 29 år som landpostbud. Sjøvegan – Sør-dalen – Setermoen på sykkel i frost og uvær. Han fikk Kongens Fortjeneste-medalje i 1948. Han døde i 1957. Georg og Inga Forseth hadde mange motgang opp i gjennom livet. Det kom 8 borgere til verden i ekteskapet, 7 gutter og 1 jente. De mistet alle sine enverlige gutter i så altfor tidlig alder. Åsmund Forseth var den som levde lengst av brødrene til bare sine 60 år.

Georg og Inga Forseths barn:
1. Egil Fredgelv født i 1897 – døde i 1919 bare 22 år gammel.
2. Leif Forseth født i 1898 – døde i 1922 bare 24 år gammel.
3. Åsmund Forseth f. i 1901 – døde i 1980 bare 59 år gammel.
4. Fridtjof Arne f. i 1904 – døde i 1952 bare 48 år gammel.
5. Olav magne f. i 1906 – døde i 1910 bare 4 år gammel.
6. Olav magne f. i 1911 – døde i 1953 bare 42 år gammel.
7. Rolf Forseth f. i 1916 – døde i 1919 bare 3 år gammel.
8. Eil Liv Forseth gift med Ivar Dahlberg på Setermoen.

Åsmund Forseth var en av sine mange brødre som fikk lærerutdannelse. Han om til Øverbygd i 1927 som lærer og der kom han attåt å få mange hverv i kommunen. Var kløkker og kirkesanger i alle sine år, ordfører og senere medl. av herredstyret i flere år. Ivrig med i

Ungdomslaget «Storskogen». Den ledende i store lag og høytider med sine store talegaver. Han ble å oppføre seg for hele bygda og langt utover den. Forseth hadde store musikk- og sangtalenter – de kom til å ta en stor del av hans fritid – ifra han kom til bygda. På skolen begynte han med blandakor, samtidig med barnekor, senere drev han damekor i en tid. Men det ble mannskoret som opptok mest av hans interesse. Han ble gift 20/4 1929 med Petra Halvorsen Haug f. 14/11 1892, hun var enke etter Hjalmar Halvorsen. I det ekteskapet var det 4 barn; Augustinus, Guri, Bernh., Sigrid. Sigrid døde i 1932 bare 12 år gl. Og i Petra og Forseths ekteskap kom det 5 borgere til verden: Gudleiv, Sigrid, Ase – og 2 småjenter som døde som barn. Så motgang ble det også i dette ekteskapet.

Gården Skjold var ryddet i 1866 av han Gamle Augustinus Halvorsen fra Skjold i Ryfylke og ho Guri Larsdr. fra Øksendal. Der var det pågangsmot – de bygger opp våningshus, fjøs og den store butikkbygninga. De driver jordbruk og rydder land, det kom 7 barn til verden på gamle Skjold – så der ble god arbeidshjelp. Augustinus åpner en landhandel på Skjold, det er byggehandel i den tid – penger er det mindre av.

I 1889 blir poståpneri opprettet på Skjold, der ble liv og virksomhet. Etter Augustinus døde i 1914 var det ho Guri som drev gården og posten. Senere overtok Petra og Hjalmar gården med poståpneri helt opp i de senere år. Nu er jo poståpneriet flyttet til Haug. Petra ble tidlig enke og alene igjen med barna som vokste opp og ble til stor hjelp med gårdsarbeidet og posten som tok mye av hennes tid.

Men lærer Åsmund Forseth var nu kommet til Skjold og ble lærer oppe på Bjørkeng skolekrets i sine år. Han var en alsidig lærer, som ble veldig godt likt, han hadde elevene med seg både i timene og ellers. Han var med ute i friminuttene, der lærte han sine elever å drive friluftsliv vår og høst – med gymnastikk. Om vinteren var han med ute i skolehusbakken – der tok han «stilen» våres i hopp. Enkelte ganger var det avsatt en tid til de noe større hoppbakkene ved Maukstadlia. Vi måtte ha trening skulle vi vinne «Skjoldpokalen» – det var konkurranse mellom fem skolekretser. Den kretsen som vant den tre ganger hadde den til odel og eie. Vi hadde også konkurranse i langrenn med noe kort løyper, såvidt det ble kalt kombinertløpere. Om høsten hadde vi skøytelepe ute på Fjellfroskelva som i mange år kunne ligge speilblank helt til jul. Da var det konkurranse rundt «Jordmorholmen» som det het den

gang. Mange fikk farten opp på tre-stokkskøyene. Det er mange minner fra elva om høstkveldene på skøyter i måneskinn og nordlys, så lyst at en kunne lese aviser om en ville.

Lærer Forseth var interessert i friluftsliv. Vår og høst hadde vi konkurranser i lengde, høyde og tresteg og i løp ellers på forskjellige felt. Han var så interessert i alt. Borte i det gamle skolehuset ved «Kjosen» var det liv og røre. Huset var kaldt, men ovnen sto gløred hele dagen igjennom. Der satt vi i skaller eller komogger med senna i, så man holdt seg varm på føttene.

Noen hadde lang skolevei. På dager i sterk østavind og stivfrost med både 30 og 40 grader kunne det forekomme at melkeflaska og brødsnivene med sirup på var stivspekt.

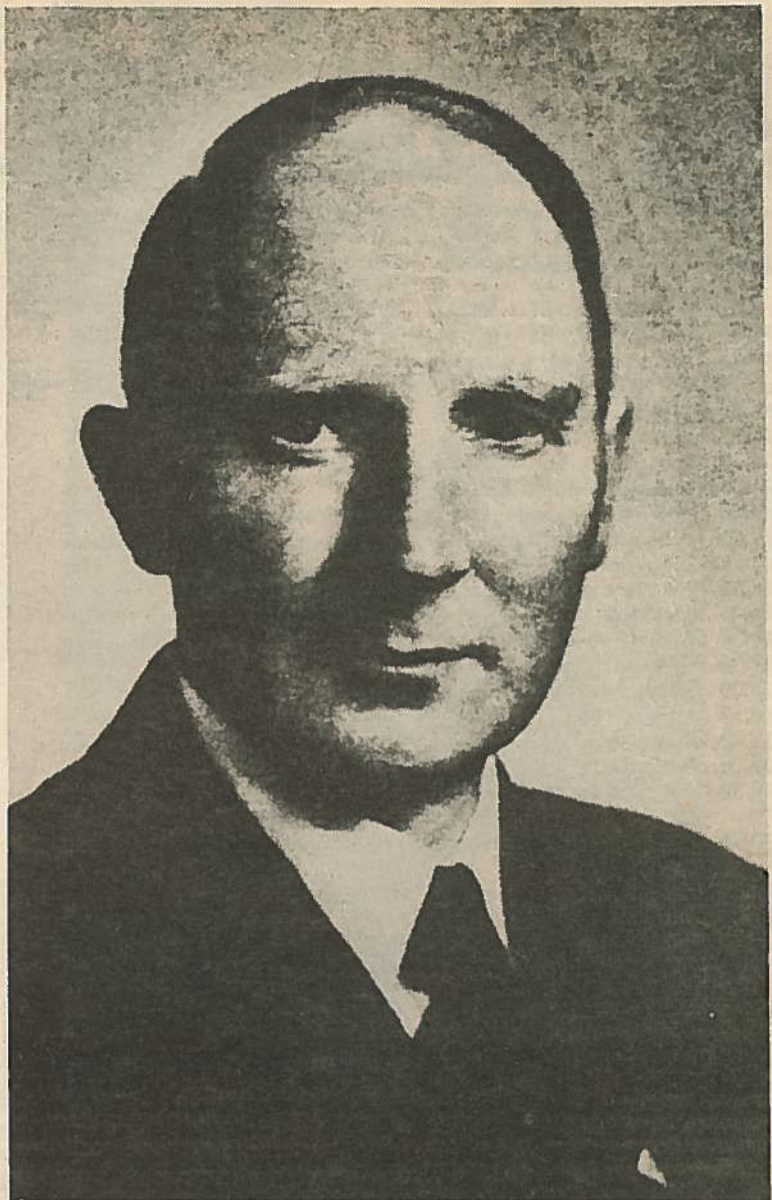
Han Forseth hadde ungene med seg i skoletimene og ellers, han sa aldri et ord om det noen gang var urolig nede ved «pulten». Han så bare nedover, og stille var det med en gang. Slapp å si noe, ungene var lydige.

Mobbing v elevene foregikk nesten ikke, vi visste ikke hva det var for noe. Men hvis det hadde forekommet noe så fikk foreldrene vite det, og de skulle komme på skolen til lærer Forseth og snakke om det. Ingen torde å gjøre noe ulumskheter. Foreldrene var strenge i den tid.

I dag er det visstnok andreledes, det er bråk og støy i timene. Det må distrahere – lærdommen må jo da bli deretter? Det var mange fag som ikke var i skolen i den tid, som matematikk, språk osv. Det er til å misunne, skoleutdannelsen i dag med videregående skoler og høyere utdanning. Det var få som fikk annet enn folkeskolen i de knagre førekrigsårene. Det var få som fikk gå på de høyere skoler. Hvor skulle det hentes penger fra? Så kom de fem lange krigsårene da de unge var nødsaget til å holde seg hjemme hos foreldrene på grunn av matmangel.

Utviklingen med skolearbeidet og utbyggingen er nå enorm ifra de knagre førekrigsårene. En har i tankene det «skjorrelret» vi hadde til skolehus. Nåtidens skolehus må være som kongens saler. Han Forseth hadde 16 elever i klassen, idag er det vel både 30 og 50 elever i klassen. Det første kullet lærer Forseth hadde var utgått i 1934, så nu i 1984 er det 50 års-jubileum for dette kullet. «Masjons-skolen» var på «Gamle Gimle» oppe ved «Skjeftkjosen». Vi stod som konfirmanter hos prestens Ola Lynum i Øverbygd kirke, sommeren 1934, da ble han sogneprest i Steinkjer og reiste dit.

Ola Lynum var fra Skogn, født i 1893 og gift med Dagny Ness fra Skogn.



Lærer Åsmund Forseth født 24/5 1901 som kom til Øverbygd i 1927.

Ola Lynum var en meget flink og avholdt prest de få årene han var oppe i Målselv fra 1928–1934. Han har skrevet en varm beretning om bygda og folket der oppe. Til sommeren i 1984 er det 50 år siden vi stod så nervøse på kirkegulvet i Øverbygd kirke. Det har jo vært hyggelig og interessant om vi i det kullet kunne møtes i Øverbygd kirke igjen til sommeren en gang?

For noen blir det vel lange avstander, og noen er nok dessverre gått til den evige hvile. Det har vært artig med et bilde nu, og sammenligne med det fra den tid.

«Masjonsdagen» var en varm sommerdag med kaffe og mat ute ved kirkegården. Vi fikk ikke noe «masjonsgilde» etterpå, og nedlesset med gaver ble vi ikke – det var fattige tider. Etter at vi kom opp fra kirken om etan, måtte man borti skogene og hente buskappen ned til sommerfjøsene. Det ble våres «masjonsgilde» i 1934. Men tankene gikk enda tilbake til skolen og lærer Forseth – så hvorfor ikke ta et år til, da fikk en jo åtte år folkeskole for fattigguten. Det var de siste skoleår man lærte og utviklet seg mest.

I skoletimene var det interessant med enkelte fag, men det var de fangene

også som var ofte interesseløs – som man fikk erfare senere i livet, da man fikk bruk for det og ikke hadde fulgt med.

Det lille bygdesamfunnet hadde i den tid bare ca. 900 innbyggere. Den 17de mai var den store dagen – da vi måtte samles på skolen og gå i tog oppover veien til Øverbygd og innom Skjellet. På gamle «Gimle» var det 17de maifest – der var det underholdning av ymse slag. Jeg minnes noen av korsangene han hadde lært oss: «Biant alle lande», «Alle fugler små de er», «Deilig er jorden», osv.

I julehøytiden stod han alltid for jule-trefestene på Gimle, vi måtte alltid lage til noe i lek og sang, og en av oss fikk oppgaven å være julenisse og dele ut pakker. Det var julestemning i gamle dager også. Om kvelder var det som oftes fest for de voksne, men der fikk vi ikke delta, vi fikk ordre om å gå hjem og legge oss i loppekassa. Men det var ikke tilladt for barn å delta utover natta og kveldene da de voksne hadde dans og festligheter. Det var strengt forbudt. Men utviklingen i skolen går fremover. Forskjellen er stor fra lærer Forseths dager, nu i de senere år sammen-slåing av flere skolekretser hvor barna blir fraktet i busser til skolen. Utviklingen går videre.

Men lærer Forseth hadde så mange jern i ilden, han var en stor leder oppe i dette bygdesamfunn. Det ble mannskoret som opptok mye av hans tid, hvor han var dirigent i 25 år. Han hadde kapasitet til så mye som krevde tid, og alle øvelsene utover kveldene opp igjennom disse årene. Det var forberedelser til konserter utover hele fylket, med turner til byene og mange bygder. Øverbygd mannskor var viden kjent i sin levetid.

Åsmund Forseth fikk ikke så lange levedager, det var sykdommen som tok han bort så altfor tidlig. Han døde den 2/3 1980 bare 59 år gammel. Petra levde opp i den høye alder av 89 år, hun døde i 1982. Lærer Forseth var så kjær i sin hjembygd og familie på Setermoen – han ville hjem til foreldre og søken. Han ville ligge begravet med sine kjære på Kirkemoen hvor hans minne lever og aldri dør.

Bilde fra konfirmasjonsskolen på gamle Gimle i 1934. Med en del av lærer Forseths skoleelever. Og prestens Ola Lynum konfirmanter.

